

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Broj: 01-03/02-04-24618-~~149~~23
Sarajevo, 16. 8. 2023. godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
n/r Okerić Elvedina, predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje. dostavlja se

Cijenjeni.

Zastupnik u Skupštini Kantona Sarajevo **Damir Marjanović** je na Osmoj radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 30. 5. 2023. godine, u okviru tačke Dnevnog reda „Poslanička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori“, a u skladu sa članovima 211. i 214. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ - Drugi novi prečišćeni tekst – broj: 41/12, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22-Ispravka), uputio **zastupničko pitanje:**

„Kada ste zadnji put izvijestili Skupštinu Kantona Sarajevo o procesu reforme obrazovanja u KS, a što ste dužni raditi najmanje jednom u tri mjeseca?“

U kojoj mjeri će reforma obrazovanja koju sprovodite osposobiti obrazovni sistem da se bori protiv konkretnih životnih problema u cilju educiranja novih generacija o opasnostima nesavjesnog korištenja online prostora i društvenih mreža, nesavjesne upotrebe motornih vozila kao i svega onoga što u stvarnome svijetu predstavlja najveći izazov za mlade ljude?

Tražim konkretne podatke i informacije o predviđenom modelu i obimu navedene edukacije iz ove oblasti u predviđenim reformskim aktivnostima?“

Odgovor:

Cijenjeni.

- „Kada ste zadnji put izvijestili Skupštinu Kantona Sarajevo o procesu reforme obrazovanja u KS, a što ste dužni raditi najmanje jednom u tri mjeseca?“

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje kontinuirano provodi aktivnosti usmjerene na unapređenje odgojno-obrazovnog rada i realizaciju aktivnosti u skladu sa Ustavnim nadležnostima. Ministarstvo putem Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja provodi proces izrade predmetnih kurikuluma koji su pisani na osnovu Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa sa definisanim ishodom učenja. Želimo Vas podsjetiti da je period od 2020. – 2022. godine bio posebno izazovan za cijeli svijet jer smo živjeli u pandemijskom periodu izazvanom virusom COVID-19, te su obrazovni sistemi u cijelom

svijetu pretrpjeli značajne izmjene u načinu rada (online), metodama, što je dovelo do propitivanja postavljenih obrazovnih paradigmi diljem svijeta. Profesionalci iz oblasti obrazovanja postavljaju pitanje „kakvo obrazovanje želimo“, svjesni činjenice da su obrazovni sistem bili primorani izvršiti transformaciju i prilagoditi odgojno-obrazovni sistem novim životnim uvjetima. U navedenom periodu (period pandemije) Ministarstvo za odgoj i obrazovanje je u saradnji sa prosvjetnim radnicima bilo usmjereno na stvaranje uvjeta kako bi se učenicima osigurala redovnost odgojno-obrazovnog procesa, te da se način odvijanja istog prilagodi mogućnostima novonastale situacije kao i potrebama učenika – jer pravo na obrazovanje i zadovoljavanje dječijih potreba nije smjelo biti dovedeno u pitanje. Posebnu pažnju smo posvetili temama psihofizičke dobrobiti učenika i prosvjetnih radnika u toku i nakon pandemije izazvane virusom COVID-19, te ovo Ministarstvo provodi već tri godine Istraživanje o psihofizičkom zdravlju djece/učenika i prosvjetnih radnika.

Nadalje, prethodni period bio je posebno izazovan u pogledu reorganizacije ministarstava u sastavu Vlade Kantona Sarajevo, prestanak rada Prosvjetno-pedagoškog zavoda i osnivanje Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona i djelokruga organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo neustavan, kao i mnogi drugi izazovi sa kojima se suočavalo Ministarstvo dovelo je do situacije da Ministarstvo nije izvještavalo Skupštinu Kantona Sarajevo o aktivnostima iz oblasti reforme obrazovanja, što ne govori o tome da aktivnosti nisu provedene.

Posebno želimo istaći, realizaciju V Tematske sjednice Skupštine Kantona Sarajevo, (održana 15. 02. 2022. godine), kada je Skupština donijela Zaključak broj: 01-04-1054-1/22 kojim se prihvata Informacija o dosadašnjim aktivnostima Ministarstva za odgoj i obrazovanje sa prijedlogom mjera za unapređenje inkluzivnog odgoja i obrazovanja u Kantonu Sarajevo. Zaključak sadrži 11 aktivnosti koje su realizirala resorna ministarstva u skladu sa nadležnostima, u toku 2022. godine.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje će u narednom periodu pripremiti Informaciju i izvijestiti Skupštinu Kantona Sarajevo o procesu reforme obrazovanja Kantona Sarajevo.

- *„U kojoj mjeri će reforma obrazovanja koju provodite osposobiti obrazovni sistem da se bori protiv konkretnih životnih problema u cilju educiranja novih generacija o opasnostima nesavjesnog korištenja online prostora i društvenih mreža, nesavjesne upotrebe motornih vozila kao i svega onoga što u stvarnome svijetu predstavlja najveći izazov za mlade ljude?“*

Na sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj 13.9.2021. godine, donesena je odluka o osnivanju Instituta („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 37/21), kojom su između ostalog, propisane djelatnosti Instituta (član 9.). U obavljanju djelatnosti, Institut učestvuje u provođenju preduniverzitetske obrazovne reforme. Nastavni planovi i programi sa definisanim ishodima učenja u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo implementirali su se tokom školske 2022/2023. godine, u prvom i petom razredu osnovne škole za sve nastavne predmete, u šestom, sedmom i osmom razredu za predmete koji se prvi put javljaju u nastavnom planu i programu, kao i za sve nastavne predmete prvog razreda gimnazije i sve općeobrazovne nastavne predmete u tehničkim i stručnim školama prvog razreda. Članovi tima za izradu predmetnih kurikuluma bili su svi nastavnici/nastavnice koji su se prijavili putem prijave koja se mogla preuzeti na stranici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo ili na online platformi kurikuluma KS. Predmetni kurikulumi su pisani na osnovu Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa sa definisanim ishodima učenja, poštujući cikluse obrazovanja.

S ciljem pružanja adekvatne podrške implementaciji Nastavnih planova i programa sa definisanim ishodima učenja, odnosno mjerljivim pokazateljima znanja koje je učenik usvojio i provođenju kurikularne reforme u Kantonu Sarajevo od školske 2022/2023. godine, Institut je formirao 29 timova za pružanje podrške implementatorima/realizatorima nastavnog procesa u razredima osnovnih i srednjih škola, u kojima se provodi kurikularna reforma. Rad stručnih timova uključivao je niz sastanaka sa implementatorima u periodu septembar/decembar 2022/2023. godine, nakon čega su se sumirali utisci o provedenim aktivnostima, razmatrali prijedlozi, prednosti, nedostaci i sugestije za poboljšanje implementacije predmetnih kurikuluma. Organizovan je i Okrugli stol na temu „Pregled stanja obrazovanja u Bosni i Hercegovini – budući koraci“, gdje su učesnici bili predstavnici ministarstava u BiH, pedagoških zavoda, međunarodnih organizacija, univerziteta, tokom čega je putem dijaloga i konstruktivne rasprave, dat pregled trenutnih reformi i promjena u obrazovnom sistemu te identifikovani budući koraci kojima se može unaprijediti kvalitet obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Pored toga, Institut je organizovao šest okruglih stolova za implementatore, gdje su oni zajedno sa direktorima, pedagogima, stručnim službama škola iznijeli svoja iskustva tokom prve godine implementacije predmetnih kurikuluma.

Obrazovanje usmjereno na razvoj kompetencija je odgovor na pitanje kakavo obrazovanje danas želimo. Na taj način se pristupilo izradi predmetnih kurikuluma, jer je i sam razvoj kurikuluma, usmjeren na učenika tako da svaki učenik uči na svoj način i napreduje vlastitom dinamikom. Time smo jasno ukazali na poželjne ishode učenja, nivoe znanja, metode podučavanja i standarde procjene postignuća.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje posebnu pažnju posvećuje prevenciji svih oblika nasilja nad i među djecom i razvoju nulte stope tolerancije na nasilje u školskim zajednicama. S tim u vezi, želimo Vas informisati da je Ministarstvo 2019. godine nakon realizacije pilot faze Programa sekundarne prevencije neprihvatljivih oblika ponašanja učenika donijelo Pravilnik o vođenju evidencije o neprihvatljivim oblicima ponašanja i zaštite učenika i Pravilnik o načinu i obliku provođenja odgojno-obrazovne podrške i stručnog tretmana, a u septembru 2022. godine Ministarstvo je donijelo izmjene i dopune navedenih pravilnika, sa posebnim osvrtom na prevenciju i zaštitu učenika u digitalnom okruženju i prevenciju trgovine djecom.

**RANO PREPOZNAVANJE FAKTORA RIZIKA I ZAŠTITA DJECE
OD NEPRIHVATLJIVOG OBLIKA PONAŠANJA (ajtem broj 4 integrirani indikatori
nasilja u digitalnom okruženju)**

Neprihvatljivi oblici ponašanja	
1	učenik/učenica je prkosan/prkosna i u konstantnom otporu prema školskim pravilima
2	učenik/učenica konstantno (neopravdano) izostaje sa nastave
3	učenik/učenica je nasilan/nasilna (verbalno, fizički i relacijski) prema vršnjacima
4	učenik/učenica ugrožava vršnjake (.. ili druge osobe) u digitalnom okruženju (cyber prostoru..) ili drugi ugrožavaju učenika/učenicu u digitalnom prostoru <ul style="list-style-type: none"> ● Učenik/učenica pokazuje ljutnju, agresiju, nervozu ili frustraciju nakon korištenja uređaja ● Učenik/učenica iznenadno prestaje korištenje uređaja ● Učenik/učenica skriva uređaj ili ekran računara u prisustvu nastavnika ili drugih osoba ● Učenik/učenica je nervozana kada dobije poruku na telefon ili računar

	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik/učenica provodi previše vremena online za računarom ili mobitelom • Učenik/učenica izbjegava prijatelje i izlaske • Učenik/učenica iznenada prestaje korištenje, povlači se sa društvenih mreža, online igara ili aplikacija; otvaranje novih profila na društvenim mrežama • Učenik/učenica prima pozive nepoznatih osoba • Učenik/učenica je nemotiviran za dolazak u školu, pokazuje slabije akademske rezultate i nezainteresiranost za učenje • Učenik/učenica se povlači u sebe
5	učenik/učenica pasivno svjedoči i snima nasilje (među vršnjacima)
6	učenik/učenica se fizički sukobljava sa nastavnikom/icom
7	učenik/učenica vrlo često za svoje loše postupke optužuje druge (neutralizacija ..)
8	učenik/učenica je sklon(a) samopovređivanju (autoagresija..)
9	učenik/učenica pokazuje jake izljeve bijesa pri minimalnim podražajima
10	učenik/učenica konstantno krši pravila škole
11	učenik/učenica inicira i/ili učestvuje u tučnjavama
12	učenik/učenica namjerno uništava javno dobro u i oko škole
13	učenik/učenica u školi prisvaja tuđe stvari
14	učenik/učenica konzumira cigarete i/ili alkohol
15	učenik/učenica konzumira drogu
16	učenik/učenica. (za vrijeme nastave), provodi vrijeme u kafićima ili kladionicama
17	učenik/učenica u školu unosi opasne predmete kojima može povrijediti vršnjake
18	<p>učenik/učenica skita i/ili prosjači ili sumnja da je žrtva nekog drugog oblika eksploatacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenik/učenica povremeno izostaje iz škole, po nekoliko dana/mjeseci bez opravdanja • Učenik/učenica izostaje iz škole na početku i na kraju školske godine • Učenik/učenica ne daje objašnjenje zašto ne dolazi redovno na nastavu, zašto kasni i /ili odbija dati bilo kakav odgovor • Učenik/učenica često kasni u školu • Novi učenik/učenica starijeg uzrasta, ne zna da čita, piše, nema osnovna znanja za praćenje nastave koja odgovara njegovom kalendarskom uzrastu • Učenik/učenica je povučen, izgleda uplašeno i kad nema vidljivog razloga • Učenik ne učestvuje u aktivnostima u kojima se mogu vidjeti modrice, ne želi se presvlačiti pred drugim • Učenik/učenica ima vidljive tragove opekotina, prelome modrica, ožiljaka, povreda ili znaci samopovređivanja

	<ul style="list-style-type: none"> • Učenik/učenica mijenja ponašanje u prisustvu odraslih osoba, u prisustvu nepoznatih osoba je miran i uplašen • Učenik/učenica ne želi da odgovara na pitanja šta je radio, kako provodi aktivnosti van škole, ne želi spominjati zajednicu u kojoj živi i u odgovorima često pravi greške • Učenik/učenica izbjegava sistematske preglede • Roditelji učenika/učenice nisu zainteresirani za odgoj djeteta i ne pojavljuju se na roditeljskim sastancima ili na roditeljske sastanke dolaze nepoznate osobe • Učenika/učenicu u školu dovode i odvođe osobe koje nisu roditelji • U društvu učenika/učenice je gotovo uvijek druga osoba koja prati učenika/učenicu • Učenik/učenica se sam obraća za pomoć u vezi sa nekom vrstom nasilja, eksploatacije ili sličnim problemom
19	učenik/učenica iznosi ksenofobne stavove i/ili upražnjava govor mržnje
20	Nešto drugo što nije navedeno u popisu, a tiče se ostvarenja principa najboljeg interesa djeteta – upisati

Smatramo važnim istaći da od školske 2022/2023. godine sve osnovne i srednje škole imaju zaposlene psihologe i pedagoge, a određene škole i socijalne radnike. Kako bi se učenicima mogla pružiti adekvatna i kontinuirana stručna podrška, realizirali preventivni programi i provodile aktivnosti usmjerene na zaštitu i sigurnost učenika već duži period u općoj i stručnoj javnosti ističe se važnost zapošljavanja psihologa i socijalnih radnika, stoga je Vlada Kantona Sarajevo na prijedlog Ministarstva za odgoj i obrazovanje 14. 04. 2022. godine odobrila zapošljavanje na neodređeno radno vrijeme 77 psihologa (osnovne i srednje škole) i 16 socijalnih radnika.

Također, u decembru 2022. godine Ministrica za odgoj i obrazovanje je prvi put formirala Mobilni stručni tim za krizne intervencije i pružanje savjetodavne podrške odgojno-obrazovnim ustanovama u prevenciji nasilja/neprihvatljivih oblika ponašanja i zaštiti učenika u kriznim situacijama, koji broji pet stručnih lica iz oblasti koje se odnose na zaštitu učenika.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje naročitu pažnju posvećuje temama iz oblasti zaštite mentalnog zdravlja djece/učenika i prosvjetnih radnika, jer kvalitet mentalnog zdravlja pojedinca utječe na njegove interakcije i komunikaciju sa drugim osobama. Dijete koje ima osiguranu podršku, osjeća da se drugi brinu o njemu, da ga podržavaju, da je voljeno, poštovano i da pripada grupi, zajednici rijetko će zlostavljati druge ili ugrožavati njihov psihofizički integritet.

Stoga je Ministarstvo prvi put provelo istraživanje o psihofizičkom zdravlju djece/učenika i prosvjetnih radnika tokom maja i juna 2021. godine, na uzorku od 11.041 ispitanika, te na temelju dobijenih rezultata pripremlilo i odgojno-obrazovnim ustanovama dostavilo preporuke za unapređenje i zaštitu psihofizičkog zdravlja djece/učenika i prosvjetnih radnika.

Drugo istraživanje o psihofizičkom zdravlju djece/učenika, prosvjetnih radnika i roditelja na uzorku od 14.155 ispitanika je provedeno u maju i junu 2022. godini.

Treće istraživanje o psihofizičkom zdravlju djece/učenika, prosvjetnih radnika i roditelja na uzorku od 19.100 ispitanika je provedeno u aprilu i maju 2023. godine, te će Izvještaj o provedenom istraživanju i preporuke za početak školske 2023/2024. godine biti objavljen na Web stranici Ministarstva, 29. 08. 2023. godine kada će se održati Konferencija pod nazivom: „Dobrobit djece/učenika i prosvjetnih radnika - predavljanje rezultata istraživanja sa preporukama“.

Vlada Kantona Sarajevo je 22. 05. 2023. godine donijela Zaključak u kojem se prihvata Informacija Ministarstva za odgoj i obrazovanje o postojećim procedurama u cilju zaštite i sigurnosti učenika u školama, sa prijedlogom mjera za unapređenje procedura u resornim ministarstvima, sa posebnim osvrtom na postupanje u kriznim, iznenadnim situacijama, u kojima se zahtjeva multisektorski pristup u izradi sheme komunikacije za prijavu incidenta u školi, kao i organizacije edukacija za profesionalce u školama, policiji, centrima za socijalni rad i mentalno zdravlje, politike za zaštitu privatnosti svih učesnika kriznog događaja. S tim u vezi, u cilju izrade dokumenta sheme komunikacije i saradnje u kriznim i iznenadnim situacijama u školi, formirana je Radna grupa u saradnji sa Kantonalnim tužilaštvom, Ministarstvom unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Ministarstvom za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, Ministarstvom zdravstva Kantona Sarajevo te će navedeni dokument biti dostavljen Vladi Kantona Sarajevo na dalje postupanje.

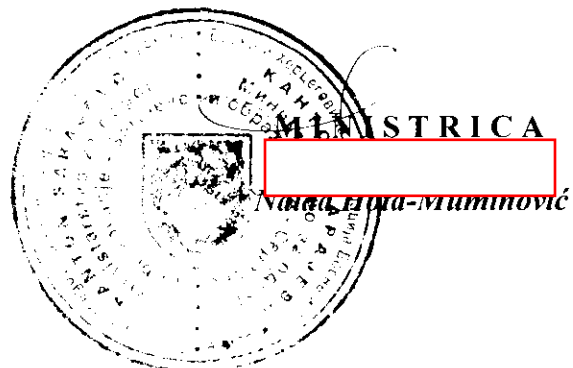
Također, s ciljem postizanja cjelovitog razvoja djece, učenika i mladih ponovo su pokrenute škola plivanja, škola skijanja i škola planinarstva. Nadalje, u toku 2023/2024. školske godine počinje implementacija posebnih programa koje je u saradnji sa relevantnim stručnjacima razvio Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja. U toku 2023/2024. godine realizirat će se 32 aktivnosti na način da svi učenici jedne generacije budu obuhvaćeni sadržajem aktivnosti. Programi koji obuhvataju navedene aktivnosti su: Prevencija ovisnosti, Prevencija nasilja, Kultura sjećanja, Ekologija, Poduzetništvo i finansijska pismenost. Ostani smiren.

Posebno ističemo značajan broj edukacija koje je Ministarstvo za odgoj i obrazovanje u saradnji sa Institutom za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja realiziralo u prethodne dvije školske godine, te značajan broj tema iz oblasti sigurnosti i zaštite, doborbiti učenika koje će biti realizirane u toku školske 2023/2024. godine.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje i Institut pružaju podršku nastavnicima, direktorima, stručnim saradnicima u vidu organizacije stručnih edukacija, konferencija, radionica, dok su nastavnici kreatori odgojno-obrazovnog procesa. Bez obzira na vrste i način provođenja reforme obrazovanja nastavnik ostaje stub dinamičnog odgojno-obrazovnog procesa čiji kvalitet ovisi od kompetencija nastavnika, njegove motivacije i stepena njegove autonomije i odgovornosti.

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje u saradnji sa Institutom za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja će nastaviti raditi na unapređenju odgojno-obrazovnog rada, sa posebnim osvrtom na dobrobiti djece/učenika ali se podrška očekuje od svih drugih institucija i članova društva, osobito akademske zajednice, jer obrazovanje je dio društvene stvarnosti koje se ne može promatrati kroz izoliranu prizmu.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu
2. A/a

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo

Tel: + 387 (0) 33 562-128

Web: <http://mo.ks.gov.ba>, E-mail: mo@mo.ks.gov.ba